

СТРАТЕГІЧНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

© 2017 ПОНОМАРЕНКО Т. В.

УДК 65.016.2:657

Пономаренко Т. В.

Стратегічно орієнтований підхід до дослідження економічної стійкості підприємств

Конструктивно осмислено сучасні підходи до дослідження сутності економічної стійкості. Відзначено, що вони сфокусовані на стійкості як стані економічної системи. Актуалізовано, що такий підхід не відповідає системно-синергетичній методології, відповідно до якої стійкість має дуалістичну природу: як стан і як властивість системи бути стійкою. Систематизовано ключові положення традиційного підходу до розуміння сутності економічної стійкості. На основі продуктивного синтезу системно-синергетичної методології та сучасних здобутків теорії стратегічного менеджменту сформовано авторський концептуальний підхід, що поглиблює традиційне наповнення економічної стійкості виключно як стану. Пропонований підхід розширює темпоральний контекст стійкості від забезпечення моментного стану до формування можливостей перманентного функціонування підприємства. Аргументовано, що ці можливості визначаються організаційною здатністю компанії до реалізації їх функціонального призначення. Це змінює пріоритетність управлінського фокусу: від орієнтації на забезпечення матеріальними, фінансовими та трудовими ресурсами (традиційний підхід) до акумулювання ресурсів, які не можуть бути предметом ринкових угод купівлі-продажу (стратегічно орієнтований підхід).

Ключові слова: економічна стійкість, стан, властивість, ресурси, здатності, стейкхолдери, стратегічно орієнтований підхід.

Рис.: 1. **Бібл.:** 9.

Пономаренко Тетяна Вадимівна – кандидат економічних наук, докторант кафедри обліку, аналізу, аудиту і адміністрування підприємств, Криворізький національний університет (вул. Віталія Матусевича, 11, Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., 50027, Україна)

E-mail: dvnz@inbox.ua

УДК 65.016.2:657

UDC 65.016.2:657

Пономаренко Т. В. Стратегически ориентированный подход к исследованию экономической устойчивости предприятий

Конструктивно осмыслены современные подходы к исследованию сущности экономической устойчивости. Отмечено, что они сфокусированы на устойчивости как состоянии экономической системы. Актуализировано, что такой подход не соответствует системно-синергетической методологии, согласно которой устойчивость имеет дуалистическую природу: как состояние и как свойство системы быть устойчивой. Систематизованы ключевые положения традиционного подхода к пониманию сущности экономической устойчивости. На основе продуктивного синтеза системно-синергетической методологии и современных достижений теории стратегического менеджмента сформирован авторский концептуальный подход, расширяющий традиционное наполнение экономической устойчивости исключительно как состояние. Предлагаемый подход расширяет темпоральный контекст устойчивости от обеспечения моментного состояния к формированию возможностей перманентного функционирования предприятия. Аргументировано, что эти возможности определяются организационной способностью компаний к реализации их функционального предназначения. Это меняет приоритетность управленческого фокуса: от ориентации на обеспечение материальными, финансовыми и трудовыми ресурсами (традиционный подход) к аккумуляции ресурсов, которые не могут быть предметом рыночных сделок купли-продажи (стратегически ориентированный подход).

Ключевые слова: экономическая устойчивость, состояние, свойство, ресурсы, способности, стейкхолдеры, стратегически ориентированный подход.

Рис.: 1. **Библ.:** 9.

Пономаренко Татьяна Вадимовна – кандидат экономических наук, докторант кафедр учета, анализа, аудита и администрирования предприятий, Криворожский национальный университет (ул. Віталія Матусевича, 11, Кривой Рог, Днепропетровская обл., 50027, Украина)

E-mail: dvnz@inbox.ru

Ponomarenko T. V. The Strategically Oriented Approach to Studying the Economic Sustainability of Enterprises

The article presents the constructive consideration of modern approaches to the study of the essence of economic sustainability. It is noted that they are focused on sustainability as a status of the economic system. It is actualized that such an approach does not correspond to the system-synergetic methodology, according to which sustainability has a dualistic nature: as a status and as a property of the system to be stable. The key provisions of the traditional approach to understanding the essence of economic sustainability are systematized. Based on the productive synthesis of the system-synergetic methodology and modern achievements of the theory of strategic management, there formed the author's conceptual approach that extends the traditional content of economic sustainability exclusively as a status. The proposed approach extends the temporal context of sustainability from the provision of a momentary state to the formation of the possibilities for the permanent functioning of an enterprise. It is argued that these opportunities are determined by the organizational ability of companies to realize their functional purpose. This changes the priority of the managerial focus: from orientation to providing material, financial and labor resources (the traditional approach) to the accumulation of resources that can not be the subject of market-based sales transactions (the strategically oriented approach).

Keywords: economic stability, status, property, resources, abilities, stakeholders, strategically oriented approach.

Fig.: 1. **Bibl.:** 9.

Ponomarenko Tetyana V. – Candidate of Sciences (Economics), Candidate on Doctor Degree of the Department of Accounting, Analysis, Audit and Administration of Enterprises, Kryvyi Rih National University (11 Vitaliia Matushevycha Str., Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, 50027, Ukraine)

E-mail: dvnz@inbox.ru

Вступ. Терміном «стійкість» оперують майже всі парадигми світопоояснення, а її змістовна інтерпретація розкриває традиційні уявлення про збереження предметів або життєдіяльність різних видів систем, стабільність протікання процесів, закономірно повторюваних явищ буття. Внаслідок нетривалого періоду актуалізації дефініції «економічна стійкість» у науковому просторі вона ще не набула статусу фундаментальної економічної категорії, її предметна сфера знаходиться у стані формування, а базові теоретичні конструкції чітко не визначені.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковому просторі наведений широкий спектр підходів до розуміння сутності економічної стійкості. Так, Р. А. Жамбекова, В. В. Козик, В. А. Гришко, А. І. Муравих, М. О. Удовіченко розглядають її крізь призму досягнення цілей діяльності підприємства. Г. В. Савицька, Н. А. Мамонтова, М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко, В. І. Рошнін, Н. В. Оліксієнко ототожнюють економічну стійкість із фінансовою. Більш комплексним, порівняно з фінансовим, ресурсний підхід, представники якого економічну стійкість асоціюють із їх формуванням та ефективним використанням на підприємстві (О. В. Зеткіна, В. М. Омельченко, В. О. Медведєв, Ю. С. Цямрюк, Н. В. Алексеєнко, О. А. Прокпчук, О. П. Поліщук). С. Н. Анохін, Г. С. Мерзлякіна, Ж. Н. Казієва та інші пов'язують із рівновагою.

Сучасні підходи до дослідження економічної стійкості підприємства поєднує загальна аксіоматика: орієнтація на досягнутий результат – стан стійкості. Зафіксований на певному інтервалі, він характеризується одномоментністю, а динаміка змін у часі – дискретністю та нелінійністю, що унеможливає його прогностичну цінність, порушує діалектичну логіку цього явища, не розкриває його просторово-часову зумовленість.

Постановка завдання. Локалізованість традиційного фокусу дослідження не дозволяє розкрити онтологію економічної стійкості та потребує конструктивного осмислення з позицій системно-синергетичної методології дослідження складних систем, відповідно до якої стійкість має дуалістичну природу: як стан (моніторинговий індикатор квалітативного рівня реалізації функціонального призначення економічної системи) та як властивість системи бути стійкою. *Метою статті* є обґрунтування концептуального підходу до дослідження економічної стійкості підприємства на основі продуктивного синтезу системно-синергетичної методології та сучасної теорії стратегічного менеджменту.

Виклад основного матеріалу. Підприємство як система не є простою сукупністю елементів, об'єктів, явищ або процесів, його цілісність забезпечується саме їх впорядкованістю, яку можна розглядати як максимально можливий «консенсус» між складовими як в межах підприємства, так із зовнішнім середовищем. Ґрунтуючись на сучасних здобутках ресурсної теорії, яка на сьогодні є домінуючою та розглядає фірму як пучок ресурсів, автор оперує саме поняттям «ресурси» як ключовими структурними елементами, що виступають основою функціонування економічних систем.

Наявна концепція економічної стійкості підприємства розглядає ресурси як сукупність засобів для досягнення цілей. Такий підхід цілком логічно формує спектр параметрів її оцінювання: достатність ресурсів, збалансо-

ваність ресурсів, їх ефективне використання. При цьому ефективність традиційно використовують як категорію фінансового аналізу діяльності підприємства, орієнтовану на мінімізацію витрат і максимізацію результатів, а пріоритетні для класичного розуміння сутності економічної стійкості ресурси (матеріальні та фінансові) мають конкретний вимір та піддаються обліку.

Однак ці параметри презентують виключно поточний (моментний) стан економічної стійкості. У цьому контексті автор акцентує увагу не на комплексності параметрів, а на імпліцитному розкритті сутності економічної стійкості, що порушує каузальну логіку наукового пізнання: її забезпечення розглядається не в площині причин, а у наборі заходів впливу на сам стан. Вони спрямовані на забезпечення перманентних ресурсних потоків для циклічної генерації процесів життєдіяльності підприємства за пріоритетними на певному етапі його функціонування кількісно-якісними параметрами: безперервність і ритмічність бізнес-процесів; збереження певних досягнутих параметрів (темпи зростання обсягу прибутку, рентабельність діяльності, прибутковість тощо), оптимізація обсягу дебіторської заборгованості і т. д.

Зазначений традиційний підхід до розуміння сутності економічної стійкості як стану визначає спектр функцій управління, що орієнтовані на планування ресурсних потреб, бюджетування, оптимізацію витрат, контроль за використанням ресурсів, які забезпечують найбільш оптимальну (на певний проміжок часу) циклічну генерацією процесів життєдіяльності та підтримання рівня певних бажаних параметрів або темпів їх приросту для забезпечення нормального функціонування економічної системи. Це зумовлює пріоритетність нормативів, правил, стандартних організаційних процедур, поведінкової регулярності економічних агентів. Але така концепція менеджменту, по-перше, спрямована на забезпечення виключно стану економічної стійкості у певному періоді; по-друге, унеможливає вплив на першопричини, які провокують той чи інший стан.

Безперечно, жодний ресурс не може виступати ресурсом поки не існує можливостей його використання. Ресурсна теорія розставила змістовні акценти у цьому питанні, ввівши у науковий обіг поняття «здатності» (*capabilities*) та «компетенції» (*competences*). Ключовою характеристикою здатностей і компетенцій є їх унікальність, яка визначається такими аспектами: вбудованістю в організацію, нереміщуваністю, специфічністю. На відміну від інших видів ресурсів, здатності формуються менеджментом компанії та пов'язані з конкретним підприємством, що унеможливає їх купівлю-продаж на ринку внаслідок складності відділення від конкретної організації: «те, що є особливим (відмінним), неможливо купити чи продати, не придбавши саму фірму» [1, с. 518]. Вбудовані в рутини, процеси та культуру підприємства здатності та компетенції є нереміщуваними на ринку та вагоміші для успіху в конкуренції, ніж володіння будь-якими цінними ресурсами – матеріальними (нерухомість, виробничі споруди, наявність сировинної бази та ін.) і нематеріальними (репутація, бренди, патенти та ін.) [2]. Саме недоступність на ринку здатностей робить ресурси неоднорідними, а конкурентні переваги стійкими на протигагу концепції конкурентних

стратегій М. Портера, відповідно до якої неоднорідність підприємств визначалася їх галузевою належністю.

Крім того, результатом еволюції ресурсної теорії стало розширення змістовної сутності ресурсів як усвідомлених і оцінених можливостей використання внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства для його розвитку [3, с. 87]. Перетворення можливостей підприємства на ресурси опосередковують його динамічні здатності – «здатності підприємства до інтегрування, створення та реконфігурації внутрішніх та зовнішніх компетенцій з метою використання можливостей, які утворюються динамічним зовнішнім середовищем» [1, с. 516; 4, с. 138].

Трансформуючи постулати синергетичної теорії в «русло» економічної аргументації, зазначимо таке: пристосування до змін середовища господарювання підприємства дозволяє певний час нівелювати вплив факторів та утримувати стійкий стан підприємства. Однак в умовах постіндустріальної економіки цей час невпинно скорочується, що генерує авітальний характер існування. Таким чином, доступність ресурсів на ринку, їх швидке акумулювання та ефективність використання і т.д., що презентують поточний стан стійкості, не здатні забезпечити перманентне функціонування економічних систем.

Здобутки ресурсного підходу створюють теоретичний базис для розкриття онтологічної сутності стійкості як властивості економічної системи, що полягає у здатності перетворювати можливості на ресурси. Відповідно, процеси стратегічного рівня, які розкривають сутність стійкості як властивості, не можна ототожнювати з бізнес-процесами підприємства, оскільки вони виступають процесами більш високого порядку, що створюють передумови для безперервності та якості останніх у турбулентних умовах зовнішнього середовища. Такими процесами виступають: по-перше, створення унікальних комбінацій ресурсів, які дозволяють формувати стійкі конкурентні переваги; по-друге, оригінальне, особливо продуктивне поєднання унікальних ресурсів і здатностей підприємства.

З огляду на це, передумовою забезпечення економічної стійкості є не стільки зовнішні умови (структура галузі, кон'юнктура ринку, позиція на ринку, конкурентна боротьба тощо), а саме внутрішні (ресурсні) детермінанти, основними з яких є ключові компетенції та динамічні здатності. Пріоритетність властивості як першопричини стану економічної стійкості об'єктивно зумовлює трансформацію ідеології менеджменту підприємства: від досягнення оптимального рівня відповідності специфіці зовнішнього середовища до випереджального розвитку унікальних ресурсів, динамічних здатностей та ключових компетенцій. Це змінює фокус у формуванні конкурентних переваг, стійкість яких визначається формуванням унікального ресурсного набору, принципової трансформації від збалансованості ресурсів до ресурсної асиметрії.

Орієнтація на фінансову ефективність, що характерна для традиційного розуміння стійкості як стану, визначає специфіку формування цілей підприємства в ланцюгу: наявні ресурси – цілі. Стратегічний рівень управління, який відповідає змістовному наповненню стійкості як властивості, передбачає встановлення перспективних цілей з подальшим пошуком, акумулюванням та створенням унікальних комбінацій ресурсів для їх досягнення.

Зміна управлінських пріоритетів позначається і на механізмі формування рент. У короткостроковому періоді виправдовують себе класичні ренти, що ґрунтуються на специфіці відбору та збиранні ресурсів: здатність підприємства повністю використовувати ефективні комбінації наявних ресурсів, наявність оптимальної системи бізнес-процесів, патенти, розвинений бренд, стабільні схеми постачання тощо. Довгострокові ренти, які характерні для стійкості як властивості, створюються динамічними здатностями, що дозволяє акумулювати потенційні ресурси й оптимально використовувати їх комбінації. Це провокує неоднорідність компаній, яка не лише формується діями менеджменту, а й підтримується ним та призводить до ускладнення переміщення ресурсів на ринку (невіддільність від підприємства, важкість копіювання).

Вищезазначене трансформує сутність підприємництва як фактора виробництва, що відповідає сутності стійкості як стану, до підприємництва як стратегічної орієнтації, що саме відповідає сутності стійкості як властивості. Це дозволяє розглядати його як певний стиль і тип поведінки, що відповідає найсучаснішій концепції стратегічного підприємництва, формування якої датоване початком ХХІ ст., а ключові положення зводяться до такого:

- стратегічна підприємницька орієнтація є результатом інтеграції підприємницьких і стратегічних дій [5, с. 972], які визначають проактивну поведінку компанії і навички орієнтації в умовах невизначеності середовища господарювання [6, с. 101];
- ґрунтується на об'єктивній необхідності перманентного розвитку та радикального оновлення ресурсів і можливостей компанії [7, с. 68];
- пріоритетними поведінковими діями є отримання, комбінація та відновлення стратегічних ресурсів фірми на основі пошуку, ідентифікації та використання нових можливостей для досягнення конкурентних переваг і отримання цінності [7, с. 74] не лише для самої організації, а й для суспільства в цілому [8, с. 12].

Таким чином, динамічність середовища, що пов'язана з певними загрозами існування компанії (політичні фактори, негативні демографічні тенденції, зниження купівельної спроможності тощо) створює не лише складності, а й відкриває нові можливості. Стійкість як властивість розкривається у здатності до ідентифікації таких можливостей та скорочення відставання між можливостями та ресурсами, передумовою чого є інноваційність, що виступає якісними параметром стійкості як властивості.

Відповідно до вищезазначеного можна стверджувати, що антропологічне наповнення стійкості як властивості поглиблюється і наповнюється творчістю, яка унеможливає трактування наявних організаційних правил та інструкцій як єдиної практики досягнення стійкого стану. Це розширює спектр прямолінійного сприйняття формальних приписів і рутинних дій та актуалізує рівень їх осмисленості. Таким чином, стійкість як властивість економічної системи визначає пріоритетність ресурсів, які не можуть бути предметом ринкових угод купівлі-продажу: талант, креативність, спонтанність у прийнятті рішень, адекватність реакцій менеджерів із урахуванням специфіки очолюваного бізнесу та попереднього управлінського досвіду;

творча уява; здатність до використання непередбачуваних обставин і випадковостей тощо.

Розвиток підприємств на основі пріоритетності ресурсів, які не можуть бути предметом ринкових угод купівлі-продажу, провокують зміни відносин у системі «ресурс – стейкхолдер»: від відносин власності (стейкхолдери – власники ресурсів) до стейкхолдерів як носіїв ресурсів. Це зумовлює трансформацію основних принципів функціонування підприємства: від орієнтації на забезпечення інтересів фінансових стейкхолдерів (власників, інвесторів, кредиторів, споживачів, персоналу) до максимізації цінності для всіх учасників стейкхолдерської взаємодії.

Економічна стійкість як властивість ґрунтується на сучасних постулатах цивілізаційного бізнесу, який без тоталітарного державного втручання здатний нести відповідальність перед суспільством за екологічне виробництво, за раціональне витрачання мінерально-сировинних ресурсів, за соціальні гарантії найманим працівникам, за дотримання вимог всіх учасників ланцюга створення цінності; сприяти підвищенню рівня освіти та розвитку професійних компетенцій у певній сфері господарювання, не допускати порушення прав людини; підтримувати благодійні та соціально значущі проекти, вирішувати соціальні проблеми у своїй галузі, регіоні, країні. Розширення кола зацікавлених осіб нефінансовими стейкхолдерами розширює і спектр економічних мотивів поведінки (генерування споживчої цінності бажаної кількості та якості) неекономічними.

Сучасний формат бізнесу нової формації не змінює загальне класичне наповнення функціонального призначення економічної системи, але принципово розширює його сутність: від задоволення суспільних потреб у виробництві товарів і послуг до забезпечення суспільної цінності. В аспекті цього сучасний бізнес необхідно розглядати не лише як діяльність, спрямовану на перетворення ресурсів у продукт для отримання прибутку, а як управління унікальним набором відносин, що продукує отримання реляційних рент.

Авторська аргументація цілком логічно приводить до доцільності відмежування традиційного та авторського підходів, які концептуалізують економічну стійкість підприємства. Перший підхід – традиційний – репрезентує стійкість як стан. Другий підхід – стратегічно орієнтований – визначає зміст стійкості як властивості, розкриває причинно-наслідковий ланцюг перманентного збереження функціонального призначення економічної системи та, відповідно, мінімізує редувантно спрощене розуміння стійкості виключно як стану. Формування стратегічно орієнтованого підходу ґрунтується, з одного боку, на ключових положеннях системно-синергетичної методології дослідження, наповнених економічною аргументацією та адаптованих до специфіки функціонування підприємств; з іншого – на основі наукових здобутків сучасної теорії стратегічного менеджменту.

Обґрунтовані підходи не протиставляються один одному, навпаки, вони синтетично розкривають онтологію економічної стійкості підприємства в органічній єдності властивості та стану (рис. 1). У такому семантичному діапазоні економічна стійкість уособлює як статику – моментний стан сукупності певних параметрів та ознак, що характеризують процеси трансформації ресурсів у додану

вартість, так і динаміку – формування такого стану через властивості.

Утримання стану стійкості у певному проміжку часу презентує операційний рівень управління, фокус уваги якого сконцентрований на деструктивності середовища функціонування підприємства (неритмічність поставок сировини, зниження купівельної спроможності споживачів, зростання вартості матеріально-технічних ресурсів, збільшення витрат і т. д.).

Середовище як джерело загроз у традиційному підході визначає «оборонний» характер традиційних заходів реактивного реагування, що широко наведені в економічній літературі (оптимізація структури капіталу, скорочення витрат, зміна постачальників, коригування цінової політики і т. д.). Спектр таких заходів характеризуються високим рівнем детермінізму, коли реалізація певного управлінського рішення має заздалегідь визначений результат (наприклад, оптимізація структури капіталу – зменшення його вартості, підвищення фінансової незалежності).

Традиційний підхід до дослідження економічної стійкості орієнтований, в першу чергу, на впорядкованість і стабільність режиму функціонування підприємства. Рутинізована природа стійкості як стану координує діяльність економічних агентів на основі сформованих практик взаємодії, соціально-економічних стереотипів і рекурсивності поведінкових дій, що спрямовані на задоволення суспільних потреб на основі виробництва товарів і послуг.

Потенціалом реалізації функціонального призначення підприємства у стратегічно орієнтованому підході (забезпечення суспільних цінностей) є властивість економічної системи бути стійкою. У загальному вигляді ця властивість була ідентифікована вище як можливості до розвитку. Саме такий підхід дозволяє поглибити змістовне наповнення сутності стійкості як властивості, що ґрунтується на імплікативному (скритому) порядку, інакше кажучи: те, що ще не існує, створює передумови для функціонування підприємства у перспективі. Саме здатність до перетворення імплікативного порядку в експлікативний (наявний) є передумовою якісних змін в економічній системі.

Відповідно, оборонний характер збереження стану, притаманний традиційному розумінню економічної стійкості, трансформується в проактивно-утворюючий у підході, запропонованим автором. Його стратегічний контекст унеможливує продуктивне усунення загроз не стільки внаслідок їх низької прогностичності, скільки внаслідок еволюційної спрямованості змін. Середовище функціонування підприємства, в авторському розумінні, не позбавляється невизначеності, але розглядається як джерело можливостей, що визначає ключові процеси, спрямовані на їх ідентифікацію (створення), оцінювання та реалізацію.

Усвідомлення можливостей формує стратегічну архітектуру (*strategic architecture*) компанії, яка орієнтована на пошук дій, які необхідно зробити сьогодні, щоб перехопити майбутнє [9, с. 121] та виступає з'єднувальною ланкою між короткостроковими та довгостроковими результатами, між теперішнім і майбутнім станом економічної системи. На відміну від традиційного підходу, орієнтованого на забезпечення циклічної регенерації базових процесів, максимізацію ефективності та утримання досягнутих ринкових позицій, стратегічно орієнтований підхід ґрунтується

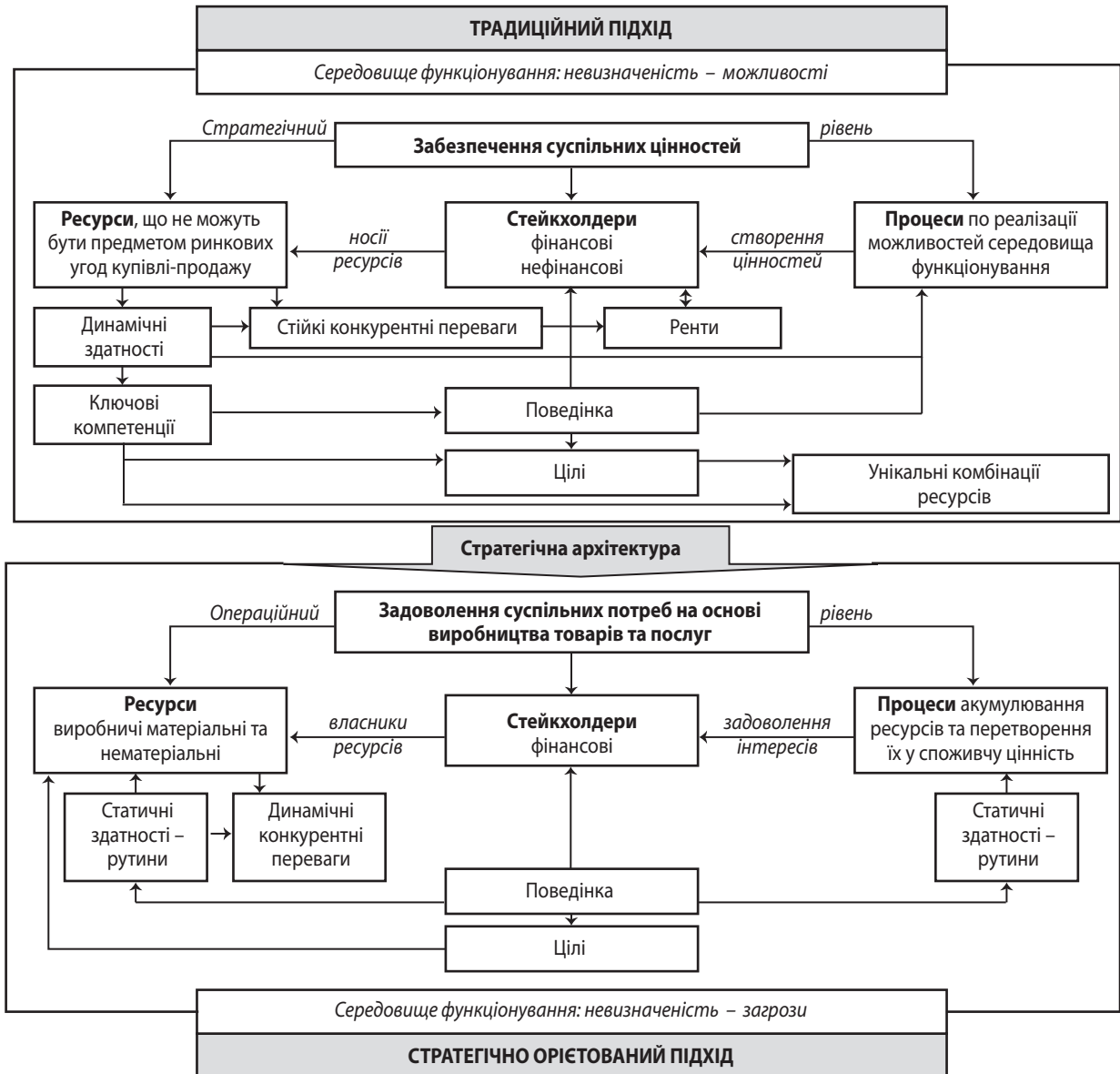

Рис. 1. Концептуальний підхід до дослідження економічної стійкості підприємства

Джерело: сформовано автором

ся на здатності реалізувати потенційні можливості підприємства. Саме динамічні здатності розкривають суб'єктивний контекст стійкості як властивості та дозволяють констатувати, що джерело змін економічної системи знаходиться всередині системи. Це актуалізує пріоритетність їх розвитку, який, на відміну від статичних здатностей і рутин, забезпечується не акумулюванням знань як суб'єктивованої інформації, а їх перманентним потоком на основі навчання та самонавчання.

Висновки. Багатоаспектність і міждисциплінарність поняття «економічна стійкість підприємства» визначає об'єктивну необхідність дослідження її сутності на основі системно-синергетичної методології. Поглиблення традиційного розуміння природи економічної стійкості та наповнення її сутності сучасними здобутками теорії стратегічного менеджменту дозволили обґрунтувати стратегічно

орієнтований підхід, який органічно доповнює традиційний. У такому семантичному діапазоні економічна стійкість уособлює як статику – моментний стан сукупності певних параметрів та ознак, що характеризують процеси трансформації ресурсів у додану вартість, так і динаміку – формування такого стану через властивості.

Узагальнюючи результати досліджень, варто ще раз акцентувати увагу на авторських позиціях щодо двоїстої природи економічної стійкості та ідентифікувати її сутність як властивість підприємства, що визначається організаційними здатностями використання можливостей середовища господарювання, яке створює передумови для перманентної реалізації функціонального призначення, та має свій часовий прояв у стані як поточній мірі відповідності результатів взаємозв'язку ресурсів процесів та поведінки очікуванням всіх зацікавлених сторін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Teece D., Pisano G., Shuen A. Dynamic capabilities and strategic management. *Strategic management journal*. 1997. Vol. 18. № 7. P. 509–534.
2. Катякало В. С. Эволюция теории стратегического управления: монография. СПб.: Высшая школа менеджмента, 2008. 548 с.
3. Смірнов Є. В. Концепція інноваційної активності виробничої компанії на основі поведінкового підходу. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2014. № 4 (24). С. 84–91.
4. Тис Д., Пизано Г., Шуен Э. Динамические способности, формы и стратегическое управление. *Вестник Санкт-Петербургского государственного университета. Менеджмент*. 2003. № 4. С. 133–185.
5. Ireland R. D., Hitt M. A., Sirmon D. G. A model of strategic entrepreneurship: The construct and its dimensions. *Journal of management*. 2003. Vol. 29. № 6. P. 963–989.
6. Stam W., Elfring T. Entrepreneurial orientation and new venture performance: The moderating role of intra- and extraindustry social capital. *Academy of Management Journal*. 2008. Vol. 51. № 1. P. 97–111.
7. Hitt M. A., Ireland R. D., Sirmon D. G., Trahms C. A. Strategic entrepreneurship: creating value for individuals, organizations, and society. *The Academy of Management Perspectives*. 2011. Vol. 25. № 2. P. 57–75.
8. Schneider S., Spieth P. Business model innovation: towards an integrated future research agenda. *International Journal of Innovation Management*. 2013. Vol. 17. № 1. P. 1–34.
9. Hamel G., Prahalad C. *Competing for the Future*. Boston: HBR Press, 1996. 121 p.

REFERENCES

- Hitt, M. A. et al. "Strategic entrepreneurship: creating value for individuals, organizations, and society" *The Academy of Management Perspectives* vol. 25, no. 2 (2011): 57-75.
- Hamel, G., and Prahalad, C. *Competing for the Future* Boston: HBR Press, 1996.
- Ireland, R. D., Hitt, M. A., and Sirmon, D. G. "A model of strategic entrepreneurship: The construct and its dimensions" *Journal of management* vol. 29, no. 6 (2003): 963-989.
- Katkalo, V. S. *Evolutsiya teorii strategicheskogo upravleniya* [The evolution of theory of strategic management]. St. Petersburg: Vysshaya shkola menedzhmenta, 2008.
- Smirnov, Ye. V. "Kontseptsiiya innovatsiinoi aktivnosti vyrobnychoi kompanii na osnovi povedinkovoho pidkhodu" [The concept of innovation activity of manufacturing companies based on behavioral approach]. *Naukovyi visnyk ChDIEU*, no. 4 (24) (2014): 84-91.
- Stam, W., and Elfring, T. "Entrepreneurial orientation and new venture performance: The moderating role of intra- and extraindustry social capital" *Academy of Management Journal* vol. 51, no. 1 (2008): 97-111.
- Schneider, S., and Spieth, R. "Business model innovation: towards an integrated future research agenda" *International Journal of Innovation Management* vol. 17, no. 1 (2013): 1-34.
- Teece, D., Pisano, G., and Shuen, A. "Dynamic capabilities and strategic management" *Strategic management journal* vol. 18, no. 7 (1997): 509-534.
- Tis, D., Pizano, G., and Shuen, E. "Dinamicheskiye sposobnosti, formy i strategicheskoye upravleniye" [Dynamic capabilities, form, and strategic management]. *Vestnik Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo universiteta. Menedzhment*, no. 4 (2003): 133-185.